HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

גידפי דמיפרמי והא בעי כסוי וכי תימא
דמכסו ליה [א]והאמר רבי זירא אמר רב
[ב]השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה
שנאמר [1]וכסהו בעפר עפר לא נאמר אלא
בעפר מלמד שהשוחט צריך שיתן עפר
למטה ועפר למעלה דמזמין ליה לעפר דכולה
[ג]פתקא: היה שוחט והתיז [וכו']: אמר רבי
זירא מלא צואר וחוץ לצואר [ה]איבעיא להו
מלא צואר וחוץ לצואר כמלא צואר דהוו לה
תרי צוארי או דלמא מלא צואר וחוץ לצואר
משהו תא שמע היה שוחט והתיז שני ראשין
בבת אחת אם יש לסכין מלא צואר אחד
כשר מאי מלא צואר אחד אילימא מלא צואר
אחד ותו לא השתא בבהמה אחת בעינן
מלא צואר וחוץ לצואר בשתי בהמות סגי
להו כמלא צואר אחד אלא פשיטא [א]מלא
צואר חוץ לשני צוארין [ב]ש"מ מלא צואר
חוץ לצואר ש"מ: בד"א בזמן שהוליך ולא
הביא וכו': אמר רב מנשה [ג]באיזמל שאין לו
קרנים אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא
לרב מנשה מחטא מאי אמר ליה מחטא מבוע
בוזע מחטא דאושכפי מאי אמר ליה תנינא
אפילו כל שהוא מאי לאו מחטא דאושכפי
לא איזמל איזמל בהדיא קתני לה פרושי קא
מפרש מאי כל שהו איזמל ה"נ מסתברא
דאי ס"ד מחטא דאושכפי השתא מחטא
דאושכפי שריא איזמל מיבעיא איזמל
אצטריכא ליה ס"ד אמינא ליגזר איזמל שאין
לו קרנים אטו איזמל שיש לו קרנים קא משמע
לן: **מתני'** [ד]נפלה סכין ושחטה אע"פ
ששחטה כדרכה פסולה שנאמר [2]וזבחת
ואכלת מה שאתה זובח אתה אוכל: **גמ'**
טעמא דנפלה[ד] [ה]הא הפילה הוא כשרה ואע"ג
דלא מיכוין מאן תנא [ו]דלא בעינן כוונה
לשחיטה אמר רבא ר' נתן היא [ז]דתני אושעיא
זעירא דמן חבריא זרק סכין לנועצה בכותל
והלכה ושחטה כדרכה ר' נתן מכשיר וחכמים
פוסלים הוא תני לה והוא אמר לה [ז]הלכה
כר' נתן והא אמרה רבא חדא זימנא דתנן
[י]וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן שחיטתן
כשרה ואמרינן מאן תנא דלא בעי כוונה
לשחיטה ואמר רבא רבי נתן היא צריכא דאי
אשמועינן התם משום דקא מיכוין לשום
חתיכה בעולם אבל הכא דלא קא מיכוין
אימא לא ואי אשמועינן הכא משום דקאתי
מכח בן דעת אבל התם דלא קאתי מכח בן
דעת אימא לא צריכא: אתמר נדה שנאנסה
וטבלה אמר רב יהודה אמר רב [ח]טהורה
לביתה [ט]ואסורה לאכול בתרומה ור' יוחנן אמר אף לביתה לא טהרה א"ל רבא
לר"נ לרב דאמר טהורה לביתה ואסורה לאכול בתרומה עון כרת הותרה איסור
מיתה מיבעיא אמר ליה בעלה חולין הוא וחולין לא בעי כוונה ומנא תימרא
[י]דתנן [י]גל שנתלש ובו ארבעים סאה ונפל על האדם ועל הכלים טהורין מאי לאו אדם דומיא דכלים מה
כלים דלא מיכווני אף אדם נמי לא בעי כוונה ממאי דלמא ביושב ומצפה עסקינן אימתי יתלש הגל
וכלים

גידפי. נוצה שסביב הצואר: **דמיפרמי.** כרותות מינצייר"ש בלע"ז דאי עבד חלדה מבפנים היה יוצא רוחב פי החק בין הכנפים ולא היה חותכו: **צריך שיתן עפר**[א]. תיחוח למטה דאם [א] העפר קשה לא מקרי עפר למטה: **בעפר.** משמע כולו טמון בעפר: **דמזמין ליה לעפרא דכולה** [ב]**פתקא.** עפר כל הבקעה היה מסיע וכותש או שהיה עפר תיחוח ומזמנו [ג][ח][בפה] לכך: **פתקא.** בקעה: **א"ר זירא מלא צואר.** דמתניתין חוץ לצואר בעינן ולא תימא מלא צואר דוקא: **איבעיא להו.** האי חוץ לצואר דרבי זירא משהו קאמר או מלא צואר קאמר: **אלא פשיטא מלא צואר חוץ לשני צוארים וש"מ מלא צואר.** דקתני מתניתין נמי ברישא אחוץ לצואר קאי: **שאין לו קרנים.** דרגילין היו לעשות כמין קרנים לאזמילין לנוי על גביהן מטין לצד ראשן ומתוך שהוא קטן מאד הוא נשמט מן הצואר וכשהוא מוליך ומביא [ד]יש לחוש שמא יחלידו הסימנין או ינקבו אותן הקרני': **מיבוע בוע.** כשמוליך ומביא מתוך שהוא חד הוא נוקב וקורע ולא חותך: **מחטא דאושכפי.** מרצע הרצענין שפיותיו חדודין וחותכין חוטי התפר: **ואע"ג דלא מיכוין.** לשחוט אלא להפלת סכין מאן תנא: **זעירא דמן חבריא.** לעיר הישיבה. ולי נראה דאושעיא זעירא היה נקרא דמן חבריא שמבני הישיבה: **הוא תני לה.** שונה המשנה מרבו: **והוא אמר.** מדעתו שהלכה כרבי נתן: [ט]**וכולן ששחטו.** חרש שוטה וקטן: **והא אמרה רבא חדא זימנא.** ולמה ליה לרבא למידק ממתניתין ולמימר הא הפילה הוא כשרה ולאשמועינן דסתם לן תנא כר' נתן הא אשמועינן רבא חדא זימנא דסתם לן תנא כרבי נתן: **צריכא.** ליה לרבא לאשמועינן בתרווייהו: **אבל הכא דלא מיכוין.** אפילו לחתיכה בעלמא אי לאו דאשמועינן רבא לא הוה דייקנא מיניה הא הפילה הוא כשרה דאפילו הפילה הוה הוה אמינא דפסולה והיא גופה איצטריכא לאשמועינן מה שאתה זובח אתה אוכל דבעינן שחיטה מכח אדם קמ"ל רבא דהא נמי דייקנא מינה מדלא קתני הפיל סכין או זרק סכין. והא דפריך והא אמרה רבא חדא זימנא ולא פריך תנינא חדא זימנא משום דבמתניתין לא תני בהדיא הפילה הוא דכשרה אלא רבא דייק לה: **נדה שנאנסה וטבלה.** לקמיה [ע"ב] מפרש היכי נאנסה: **לביתה.** ליזקק לבעלה: טמא שאכל תרומה במיתה בידי שמים כאלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פג.) וכרת חמור ממיתה[י] [יא]דימיו נכרתים וזרעו נכרת כדכתיב (ויקרא כ) [כ]ערירים יהיו: **ומנא תימרא.** דלחולין לא בעינן כוונה: **שנתלש.** מן הים: ה"ג **מה כלים דלא מיכווני.** דהא לית להו דעת:
ה"ג

חוץ לצואר כמלא צואר. לכאורה נראה שצריך להוליך כל אותו מלא צואר שחוץ לצואר ולכך צריך אותו שיעור ומיהו נראה דאין צריך ולא הוצרך שיעור זה אלא כדי שישחוט בריוח ופעמים שהסכין חריף ושוחט הרוב בלא הולכת כמלא צואר: **והא אמרה רבא חדא זימנא.** אמתניתין לא פריך הא תנינא חדא זימנא כדפירש בקונטרס משום דבמתניתין לא תנא בהדיא [ו] הא הפילה הוא כשרה אלא רבא הוא דדייק לה ועוד דאפילו אי תנן לה בהדיא במתניתין לא היה יכול להקשות דהא לא פריך ארבא למה ליה למידק הא הפילה הוא כשרה הא תנינא לעיל מדמכשרינן שחיטת חרש שוטה וקטן דאי לאו דאמר רבא אמתני' דחש"ו רבי נתן היא לא היה מקשה כלום דלמא בחש"ו מכשרינן טפי ואפילו רבנן מודו דמיכווני לחתיכת בשר אלא פריך משום דאוקמינן להאי כרבי נתן אלמא מכשרא מתניתין אפילו היכא דלא מיכוין לחתיכת בשר כמו זרק סכין לנועצה בכותל ואם כן למה ליה לרבא למידק הא הפילה הוא כשרה ומשני דה"א [ז] לנועצה עדיף דמיתכוין מיהא לחתיכה בעלמא אבל הפילה לא מכוין כלל לשום חתיכה: **ואי אשמועינן הפילה.** השתא הך צריכותא לא הויא דומיא דאידך דלא בא לפרש טעם אמאי איצטריך ליה לרבא למימר גבי חרש שוטה וקטן רבי נתן היא דא"כ מאי קאמר אבל התם דלא אתי מכח בן דעת אימא לא הא בהדיא תנן דכשרה אלא אמתניתין גופא עביד צריכותא אמאי [ח]איצטריך ורבא איצטריך לאשמועינן דר' נתן היא דאי לאו דאשמועינן הוה אמינא דהתם אפילו רבנן מודו דהא מיכווני לחתיכת בשר להכי אשמועינן דאפ"ה פסלי רבנן והא דקאמר רבא לקמן ורבנן נהי דלא בעי כוונה לזביחה לחתיכה מיהא בעיא היינו לחתיכת סימנים: **ואסורה** לאכול בתרומה. אפילו למעשר אסורה כדאמרי' בסמוך אלא נקט תרומה דנוהגת בזמן הזה א]: **עון** כרת התרת. איפכא הוה ליה למימר עון מיתה אסרת עון כרת מיבעיא דהא פשיטא דבעינן כוונה בתרומה וכדתנן [י] בחומר בקדש (חגיגה דף יח:) טבל לחולין אסור במעשר ואף בחולין בעי רבא למימר דטבל ולא הוחזק כאילו לא טבל ויש לומר משום דנקט מעיקרא טהורה לביתה קאמר הכי אי נמי נאנסה עדיף מטבל לחולין שאם היתה יודעת היתה מתכוונת אף למעשר ומדקאמר טהורה לביתה אלמא חשיבא ליה כוונה אם כן אף לתרומה תהא מותרת:
וכי

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פ"ב מהל' שחיטה הל' ט סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' כד סעיף ג:
נג ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
ג [מיי' שם פ"א הל' כו]:
נד ד ה מיי' שם פ"ב הלי"ב סמג שם טוש"ע יו"ד סי' ג סעי' א:
ו ז [מיי' שם הל' יא טוש"ע י"ד סימן ג ס"א]:
נה ח מיי' פ"א מהל' מקוואות הל"ח סמג עשין רמח טוש"ע יו"ד סי' קלא סעיף מח:
נו ט מיי' שם הל"ח:
נז י מיי' שם פ"ט הל' יז סמג שם טוש"ע יו"ד סי' רא סעיף ה:

שיטה מקובצת

א] למטה דאם הקרקע קשה לא מיקרי עפר הס"ד: ב] דכולה פקתא עפר כל הבקעה: ג] ומזמנו בפה לכך הס"ד ומה"ד פקתא בקעה: ד] יש לחוש שמא יחלידו הסימנים וכו'. נ"ב נ"א שמא יחליד את הקרנים וינקבו: ה] דימיו נכרתים וזרעו נכרת. נ"ב נ"א דהוא ובניו נכרתים כדכתיב וכו': ו] משום דבמתני' לא תנא בהדיא הפילה הוא כשרה אלא רבא הוא דדייק לה ומיהו נראה דאפי' אי תנן לה: ז] ומשני דה"א דסכין לנועצה עדיף דמכוון מיהא: ח] אמאי אצטריכא ורבא איצטרי' לאשמועינן:

רבינו גרשום

דהחליד שחיטתו פסולה תיקו: התיז את הראש בבת אחת שחיטתו פסולה מנהני מילי אמר שמואל דאמר קרא חץ שחוט לשונם כלומר לשון משך: פקתא פלזא בלע"ז ובאיזמל שאין לו קרנים כלומר אבל יש לו קרנים אסור דחיישינן שמא דרך שחיטתו ינקב הסימנין בקרנים: מחט דאושכפי מאי כלומר מחטא דאושכפי (חותך) [שחט] בסכין שעשוי לחתוך החוט שתופר בו: איזמל שאין לו קרנים שמוכפלין קרנים לאחוריהן: אבל הכא דלא קא מיכוון כלומר דלא קא מיכוון אלא לנועצה בכותל: טהורה לביתה כלומר טהורה לשכב עם בעלה בתשמיש המטה: עון כרת התרת כלומר נדה שהוא חייב כרת. איסור מיתה. זו תרומה שהיא מיתה בידי שמים דכתיב ומתו בו כי יחללוהו: מה כלים דלא בעו כונה כלומר כלים לאו בני כונה נינהו: משום חרדלית של גשמים דחשובין א) כמים שאובין ולא כמי מקוה אי נמי ניגזור ראשין

א) דברי רבינו אלו צריך ביאור חרדלית של גשמים אינו מים שאובין רק דפסולין משום דהוו זוחלין ומי גשמים אינן מטהרין רק באשבורן וצ"ע.

מסורת הש"ס

א) לקמן פג: ע"ש ביצה ז:, ב) [ברב אלפס פ"ו דמכילתין דף רפח. איתא השוחט צריך שיתן עפר תיחוח למטה ועפר תיחוח למעלה וכ"א ברא"ש שם], ג) [נ"ל פקתא וכ"א לקמן קז. ובברכות נד. ובנזיר מג: ופרש"י פקתא בקעה וכ"א בערוך גם בילקוט פרשה אחרי פקתא], ד) [עיין תוס' סנהדרין עז. ד"ה סוף חמה], ה) לעיל יב., ו) לעיל ב., ז) חגיגה יט. מקוואות פ"ה משנה ו, ח) רש"ל, ט) [נ"ל אחר ד"ה והא], י) [שבת כה:], כ) נ"ל באין דורשין,

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יָצוּד צֵיד חַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְשָׁפַךְ אֶת דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בֶּעָפָר: ויקרא יז יג
2. וְזָבַחְתָּ שְׁלָמִים וְאָכַלְתָּ שָּׁם וְשָׂמַחְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דברים כז ז

גליון הש"ס

גמ' איבעיא להו מלא צואר. כעין זה בב"ק קיט ע"ב: שם הא הפילה הוא כשרה. עי' סנהדרין עז ע"א תוס' ד"ה סוף: רש"י ד"ה טמא כו' ערירים יהיו. עי' בהרע"ב ספ"ט דסנהדרין:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צריך שיתן עפר למטה עפר תיחוח דאם העפר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה ואסורה וכו' עד סה"ד. נ"ב דבימי האמוראים היו אוכלין תרומה טהורה בא"י כי היה להם אפר פרה וכמ"ש הרא"ש לקמן פ"ח סס"י ד' אבל מעשר שני לא היה נוהג משחרב הבית דלא הוי מחילות ודו"ק:

לעזי רש"י

מינצייר"שְׁ [מינציידי"שְׁ]. פרוס, חתוך לפרוסות קטנות.

מוסף רש"י

עפר למטה. עפר תיחוח ולא על קרקע קשה (לקמן פג:). **עפר לא נאמר.** וכסהו עפר משמע דלא בעי עפר אלא בכסוי (שם) דלא קפיד אלא אכסוי (ביצה ז:). **אלא בעפר.** משמע שהוא נבלל וטמון בעפר קודם הכסוי (שם) משמע כולו עטוף בעפר תיחוח (לקמן פג:). **דמן חברייא.** בני הישיבה (לעיל יב:). **ושחטה כדרכה.** כהוגן (שם). **מאן תנא דלא בעי כוונה לשחיטה.** דהא חרש שוטה וקטן לחתיכה בעלמא מכווני ואין להם דעת להתכוין לשחיטה וקתני וכולן ששחטו כו', דקאי נמי אחרש שוטה וקטן (שם).